

rehabilitation aimed at restoring the mental state and social status of Ukrainian veterans. The main aspects of the rehabilitation work with servicemen are presented. The peculiarities of the physical and mental state of participants in combat operations are considered. The main tasks and principles of the social and psychological rehabilitation are determined. The content of certain types of the social rehabilitation is disclosed; the problems faced by fighters after returning home and exacerbating the state of personality are mentioned; monitoring of the mental state of the soldier and his family. There is the establishment of the priority tasks of the social and psychological rehabilitation of participants in military operations to restore the mental health and further socialization among the civilian population. The medical, social and psychological model of the rehabilitation of the War in Donbass participants is presented. The main factors influencing the process of the socio-psychological re-adaptation of the person who returned from the war were analyzed; the possibility of restoration of its social status and the provision of a new status of a participant in combat operations.

Key words: socio-psychological rehabilitation, veterans of the War in Donbass, participant of antiterrorist operation, readaptation.

Отримано 25.03.2019

УДК 364.4-056.26

Н. М. Дідик

aspirantka000@gmail.com

ORCID ID 0000-0001-5852-2379

М. Р. Троцьковець

masha.trotskyovets@gmail.com

ЗМІСТ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В ЗАКЛАДАХ РІЗНОГО ТИПУ

Дідик Н. М., Троцьковець М. Р. Зміст соціальної реабілітації осіб з інвалідністю в закладах різного типу. У наш час збільшення кількості осіб з інвалідністю актуальним стає надання соціальної допомоги та соціальної реабілітації даній категорії осіб. Ці напрями роботи проводять реабілітологи та соціальні працівники. Соціальна реабілітація (абілітація) спрямовується на оптимізацію і коригування ставлення осіб з

інвалідністю до своїх порушень, становища в сім'ї та суспільстві, виховання у них навичок до самообслуговування, адаптацію в навколишньому середовищі.

Соціальну реабілітацію осіб з інвалідністю здійснюють: інклюзивно-ресурсні центри, навчально-реабілітаційні центри, центри комплексної реабілітації та ін. Нормативно-правові основи соціальної реабілітації закладено у Законі України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», Положенні про інклюзивно-ресурсний центр, Положенні про навчально-реабілітаційний центр, Положенні про Центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю та ін. Кожен заклад застосовує відповідні форми і методи соціальної реабілітації залежно від профілю установи та віку особи з інвалідністю.

Ключові слова: соціальна реабілітація, особа з інвалідністю, реабілітолог, соціальна адаптація, інклюзивно-ресурсний центр, навчально-реабілітаційний центр, центр комплексної реабілітації.

Дидык Н. М., Троцковец М. Р. Содержание социальной реабилитации лиц с инвалидностью в учреждениях различного типа. В наше время увеличения числа лиц с инвалидностью актуальным становится предоставление социальной помощи и социальной реабилитации данной категории лиц. Эти направления работы проводят реабилитологи и социальные работники. Социальная реабилитация (абилитация) направляется на оптимизацию и коррекцию отношения лиц с инвалидностью к своим нарушениям, положения в семье и обществе, воспитание у них навыков к самообслуживанию, адаптацию в окружающей среде.

Социальную реабилитацию лиц с инвалидностью осуществляют: инклюзивно-ресурсные центры, учебно-реабилитационные центры, центры комплексной реабилитации и др. Нормативно-правовые основы социальной реабилитации заложено в Законе Украины «О реабилитации лиц с инвалидностью в Украине», Положении об инклюзивно-ресурсном центре, Положении об учебно-реабилитационном центре, Положении о Центре комплексной реабилитации для лиц с инвалидностью и др. Каждое заведение применяет соответствующие формы и методы социальной реабилитации в зависимости от профиля учреждения и возраста человека с инвалидностью.

Ключевые слова: соціальна реабілітація, человек с инвалидностью, реабилитолог, соціальна адаптація, інклюзивно-ресурсний центр, учебно-реабілітаційний центр, центр комплексної реабілітації.

Постановка проблеми. У зв'язку з орієнтацією України на європейську інтеграцію виникає проблема перегляду пріоритетів державної політики у сфері соціальної підтримки та реабілітації осіб з інвалідністю, впровадження міжнародних підходів до надання їм соціально-психологічної допомоги, які б базувались на засадах рівних можливостей, гуманного ставлення та їх оптимальної соціалізації.

У грудні 2009 року Україна ратифікувала основний міжнародний документ у сфері забезпечення прав дітей згідно зі світовими стандартами освіти, соціального захисту та охорони здоров'я – Конвенцію ООН про права осіб з інвалідністю. Передусім йдеться про статтю 24 цієї Конвенції, в якій визначено обов'язок держави щодо реалізації інклюзивної моделі освіти, тобто створення такого предметно-просторового середовища, яке б дало змогу всім дітям бути однаково рівними учасниками навчального процесу в єдиному освітньому просторі відповідно до їхніх особливостей, потреб та можливостей.

На даний час в Україні налічується близько 3 млн. осіб з інвалідністю, у тому числі 170 тис. дітей з інвалідністю. Частка осіб цієї категорії в загальній структурі населення становить близько 5 відсотків. У Законі України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» у статті 1 вказано, що «особа з інвалідністю – особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити їй соціальний захист [3].

Аналіз останніх досліджень. 9 серпня 2017 року Кабінетом Міністрів України зауважено, що освітні та соціальні потреби дітей зі складними порушеннями розвитку під час їхнього перебування в загальноосвітньому навчальному закладі задовольняються соціальними працівниками, батьками або уповноваженими особами. Соціальні працівники особам з інвалідністю надаватимуть соціальну допомогу.

У Законі України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» вказано, що соціальна допомога – система заходів,

спрямованих на повернення особи до активного життя та праці, відновлення соціального статусу і формування в особи якостей, установок щодо пристосування до умов нормальної життєдіяльності шляхом правового і матеріального захисту її існування, підготовки до самообслуговування з формуванням здатності до пересування і спілкування, повсякденних життєвих потреб тощо [3].

Поряд із соціальною допомогою для осіб з інвалідністю важливим є проведення реабілітації. Реабілітація осіб з інвалідністю – система медичних, психологічних, педагогічних, фізичних, професійних, трудових, фізкультурно-спортивних, соціально-побутових заходів, спрямованих на надання особам допомоги у відновленні та компенсації порушених або втрачених функцій організму для досягнення і підтримання соціальної та матеріальної незалежності, трудової адаптації та інтеграції в суспільство, а також забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації і виробами медичного призначення [3].

Якщо має місце першопочаткове формування відповідних функцій, що часто зустрічається в осіб з інвалідністю, то мова має йти про абілітацію. Абілітація – система заходів, спрямованих на опанування особою знань та навичок, необхідних для її незалежного проживання в соціальному середовищі: усвідомлення своїх можливостей та обмежень, соціальних ролей, розуміння прав та обов'язків, уміння здійснювати самообслуговування [3].

Формулювання мети статті. Проблема реабілітації осіб з інвалідністю часто розглядається через призму відновлення фізичних функцій (фізична реабілітація), освітніх знань, умінь та навичок (педагогічна реабілітація), відновлення здоров'я (медична реабілітація). Разом з тим, питання відновлення соціальних функцій особистості як активного суб'єкта суспільства (соціальна реабілітація) в осіб з інвалідністю вивчене ще недостатньо. Варто зауважити, що існує специфіка проведення реабілітації в закладах різного соціального спрямування. Це стало метою для статті – проаналізувати зміст соціальної реабілітації осіб з інвалідністю в закладах різного типу. До уваги у нашому дослідженні братимемо нормативно-правові акти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Законі України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» вказано, що соціальна реабілітація – система заходів, спрямованих на створення і забезпечення умов для повернення особи до активної участі у

житті, відновлення її соціального статусу та здатності до самостійної суспільної і родинно-побутової діяльності шляхом соціально-середовищної орієнтації та соціально-побутової адаптації, соціального обслуговування задоволення потреби у забезпеченні технічними та іншими засобами реабілітації [3].

У статті 37 «Соціальна реабілітація» Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» вказано, що соціальна реабілітація (абілітація) спрямовується на оптимізацію і коригування ставлення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю до своїх порушень, становища в сім'ї та суспільстві, виховання у них навичок до самообслуговування, адаптацію в навколишньому середовищі [3]. Соціальна реабілітація передбачає навчання особи з інвалідністю основних соціальних навичок, пристосування побутових умов до потреб особи з інвалідністю, соціально-побутове влаштування та обслуговування, педагогічну корекцію для осіб з інвалідністю з метою вироблення та підтримання навичок автономного проживання, стереотипів безпечної поведінки, опанування навичками захисту власних прав та інтересів, самоаналізу та отримання навичок позитивного сприйняття себе та оточуючих, навичок спілкування, забезпечення автономного проживання у суспільстві з необхідною підтримкою (соціальний, медичний, юридичний супровід, побутові послуги), забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації, санаторно-курортне лікування відповідно до медичних показань.

Особи з важкими формами інвалідності, які згідно з медичним висновком потребують постійного стороннього догляду, забезпечуються соціальним патронажем за місцем проживання. У разі необхідності послуги з соціального патронажу надають виїзні реабілітаційні бригади.

До послуг соціальної реабілітації для осіб з інвалідністю належить: навчання основних соціальних навичок, соціально-побутовий патронаж, працетерапія [2]. Соціальна реабілітація здійснюється відповідно до індивідуальних програм реабілітації особи з інвалідністю та в разі необхідності супроводжується медичним спостереженням за особами з інвалідністю.

9 серпня 2017 року Кабінетом Міністрів України затверджено Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки. Надавачами реабілітаційних послуг є: служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, органи соціального

захисту населення, установи соціального обслуговування, реабілітаційні установи, заклади освіти всіх типів.

У Законі України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» вказано, що реабілітаційна установа – установа, підприємство, заклад, у тому числі їх відділення, структурні підрозділи, незалежно від форми власності, що здійснює реабілітацію осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю відповідно до державних соціальних нормативів у сфері реабілітації [3].

Реабілітаційні установи залежно від змісту реабілітаційних заходів, які вони здійснюють, відносяться до таких типів: медичної реабілітації; медико-соціальної реабілітації; соціальної реабілітації; психолого-педагогічної реабілітації; фізичної реабілітації; професійної реабілітації; трудової реабілітації; фізкультурно-спортивної реабілітації. Реабілітаційні установи можуть мати змішаний тип.

12 липня 2017 року Уряд створив нову службу системної підтримки та супроводу дітей з особливими освітніми потребами – інклюзивно-ресурсні центри шляхом реорганізації психолого-медико-педагогічних консультацій. В Держбюджеті на 2018 рік було передбачено кошти в обсязі 200 мільйонів гривень на оснащення інклюзивно-ресурсних центрів (придбання сучасних методик оцінки розвитку дитини зокрема Leiter-3, WISC-IV, Conners-3, CASD, PEP-3 та навчання фахівців, а також придбання предметів, матеріалів і обладнання) [4, с. 24].

Інклюзивно-ресурсний центр є установою, що утворюється з метою забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами віком від 2 до 18 років на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, в тому числі у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти, шляхом проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг та забезпечення їх системного кваліфікованого супроводу [5].

Інклюзивно-ресурсний центр надає послуги дітям з особливими освітніми потребами, які проживають у відповідній об'єднаній територіальній громаді, місті, за умови подання відповідних документів. Основними завданнями інклюзивно-ресурсного центру є:

- 1) проведення комплексної оцінки з метою визначення особливих освітніх потреб дитини, в тому числі коефіцієнта її інтелекту, розроблення рекомендацій щодо освітньої програми,

надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг відповідно до потенційних можливостей дитини;

2) надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами, які навчаються у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти та не отримують допомоги;

3) участь в командах психолого-педагогічного супроводу у закладах загальної середньої та дошкільної освіти, а також психолого-педагогічних комісіях спеціальних закладів загальної середньої освіти з метою моніторингу динаміки розвитку дитини не рідше, ніж двічі на рік;

4) ведення реєстру дітей, які пройшли комплексну оцінку і перебувають на обліку в інклюзивно-ресурсному центрі, за згодою їх батьків або законних представників на обробку персональних даних неповнолітньої дитини;

5) ведення реєстру закладів освіти, а також реєстру фахівців, які надають психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги дітям з особливими освітніми потребами за їх згодою;

6) надання консультацій та взаємодія з педагогічними працівниками закладів дошкільної, загальної середньої, професійної освіти та інших закладів освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти, з питань організації інклюзивного навчання;

7) надання методичної допомоги педагогічним працівникам закладів дошкільної, загальної середньої, професійної освіти та інших закладів освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти, батькам або законним представникам дітей з особливими освітніми потребами щодо особливостей організації надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг;

8) консультування батьків або законних представників дітей з особливими освітніми потребами стосовно мережі закладів дошкільної, загальної середньої, професійної освіти, інших закладів освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти, та зарахування до цих закладів;

9) надання консультативної та психологічної допомоги, проведення бесід з батьками дітей з особливими освітніми потребами у формуванні позитивної мотивації щодо розвитку таких дітей;

10) моніторинг динаміки розвитку дітей з особливими освітніми потребами шляхом взаємодії з їх батьками та закладами освіти, в яких вони навчаються;

11) організація інформаційно-просвітницької діяльності шляхом проведення конференцій, семінарів, засідань за круглим столом, тренінгів, майстер-класів з питань надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами;

12) взаємодія з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами освіти, закладами охорони здоров'я, закладами соціального захисту населення, службами у справах дітей, громадськими організаціями щодо надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами починаючи з раннього віку в разі потреби із залученням відповідних спеціалістів;

13) підготовка звітної інформації про результати діяльності інклюзивно-ресурсного центру для засновника, відповідного структурного підрозділу з питань діяльності інклюзивно-ресурсних центрів органів управління освітою, а також аналітичної інформації для відповідного центру підтримки інклюзивної освіти [5].

Діяльність інклюзивно-ресурсного центру забезпечують педагогічні працівники: вчителі-логопеди, вчителі-дефектологи, практичні психологи, вчителі-реабілітологи. За потреби до штатного розпису можуть включатися й інші спеціалісти, наприклад, соціальні педагоги та соціальні працівники.

Соціальну реабілітацію осіб з інвалідністю може проводити і Центр соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді. У Положенні про ЦСССДМ вказано, що одним із основних завдань регіонального ЦСССДМ є: здійснення організаційно-правового, методичного та інформаційного забезпечення діяльності центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями [2].

Значний внесок у реабілітаційну роботу з дітьми з особливими освітніми потребами здійснює навчально-реабілітаційний центр. У 2018 році було запропоновано до громадського обговорення новий проект Положення про навчально-реабілітаційний центр. Наразі ще діє Положення, затверджене у 2018 році. У Положенні про навчально-реабілітаційний центр описано, що навчально-реабілітаційний центр – це навчальний заклад загальної середньої освіти, метою діяльності якого є реалізація права на освіту дітей з особливими освітніми потребами,

зумовленими складними порушеннями розвитку, їх інтеграція в суспільство шляхом здійснення комплексних реабілітаційних заходів, спрямованих на відновлення здоров'я, здобуття освіти відповідного рівня, розвиток та корекцію порушень [6].

Головними завданнями навчально-реабілітаційного центру є:

- забезпечення права дітей зі складними порушеннями розвитку на здобуття відповідного рівня дошкільної та загальної середньої освіти відповідно до їх можливостей, здібностей з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку;

- забезпечення ранньої соціалізації та підготовки таких дітей до здобуття відповідного рівня дошкільної та загальної середньої освіти шляхом спеціально організованого навчально-виховного процесу в комплексі з психолого-педагогічною, медичною, фізичною, соціальною реабілітацією;

- формування громадянської позиції, власної гідності, готовності до трудової діяльності, відповідальності за свої дії;

- забезпечення системного кваліфікованого психолого-медико-педагогічного супроводу дітей з урахуванням стану їх здоров'я, особливостей психофізичного розвитку;

- надання реабілітаційних послуг згідно з індивідуальною програмою реабілітації дитини з інвалідністю;

- надання психолого-педагогічної допомоги батькам (особам, які їх замінюють), які виховують дітей з інвалідністю, з метою залучення їх та дітей до навчально-виховного та реабілітаційного процесу [6].

Реабілітація в навчально-реабілітаційному центрі носить комплексний характер і забезпечується психолого-педагогічними, соціально-побутовими, медичними, фізичними заходами. Соціально-побутова реабілітація передбачає запровадження комплексу заходів, що створюють передумови для оволодіння самостійною трудовою діяльністю, організацією побуту, адекватного планування самостійного життя.

Реабілітаційний процес проводиться згідно з індивідуальною програмою реабілітації дитини, яка відвідує навчально-реабілітаційний центр. 9 серпня 2017 року Кабінетом Міністрів України внесено зміни до Порядку організації інклюзивного навчання у навчальних закладах загальної середньої освіти, згідно з якими на кожного учня з особливими освітніми потребами складається індивідуальна програма розвитку, де зазначаються конкретні навчальні стратегії та підходи, кількість годин та

напрями проведення психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових занять [4, с. 24-25].

У Законі України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» вказано, що індивідуальна програма реабілітації – комплекс оптимальних видів, форм, обсягів, термінів реабілітаційних заходів з визначенням порядку і місця їх проведення, спрямованих на відновлення та компенсацію порушених або втрачених функцій організму і здібностей особи до виконання видів діяльності, визначених у рекомендаціях медико-соціальної експертної комісії [3].

Разом з тим, існує державна типова програма реабілітації інвалідів - спрямована на забезпечення системного підходу до організації реабілітації, послідовності і наступності в проведенні багатoproфільних реабілітаційних заходів і установа контролю за якістю реабілітаційних послуг [1]. Для досягнення мети Програми необхідно забезпечити виконання таких завдань: реалізація особами з інвалідністю їх конституційних прав; проведення державної політики у сфері реабілітації осіб з інвалідністю, сприяння їх широкій інтеграції у суспільство; системний підхід до організації їх реабілітації; послідовність і наступність у проведенні багатoproфільних реабілітаційних заходів; контроль за якістю послуг з медичної, психолого-педагогічної, фізичної, професійної, трудової, фізкультурно-спортивної, побутової і соціальної реабілітації, технічних та інших засобів реабілітації, виробів медичного призначення [1].

До закладів, що здійснюють реабілітацію осіб з інвалідністю, належить також Центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю. Це – реабілітаційна установа, цільовим призначенням якої є здійснення комплексу реабілітаційних заходів, спрямованих на створення умов для всебічного розвитку осіб з інвалідністю, які досягли повноліття, дітей з інвалідністю, дітей віком до трьох років (включно), які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності, засвоєння ними знань, умінь, навичок, досягнення і збереження їхньої незалежності, фізичних, розумових, соціальних, професійних здібностей з метою максимальної реалізації особистого потенціалу [7].

Центр комплексної реабілітації забезпечує: реабілітацію осіб з інвалідністю з метою їхньої подальшої інтеграції у суспільство; створення умов для розвитку соціальних і побутових навичок; проведення заходів з ранньої соціальної реабілітації; розвиток навичок автономного проживання в суспільстві з необхідною

підтримкою, формування стереотипів безпечної поведінки, опанування навичок захисту власних прав, інтересів і позитивного сприйняття себе та оточення та ін. Учасниками реабілітаційного процесу є також соціальні педагоги, соціальні працівники.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, соціальну реабілітацію осіб з інвалідністю здійснюють: інклюзивно-ресурсні центри, навчально-реабілітаційні центри, центри комплексної реабілітації та ін. Соціальну реабілітацію у даних закладах проводять через систему заходів, спрямованих на створення і забезпечення умов для повернення особи з інвалідністю до активної участі у житті, відновлення її соціального статусу та здатності до самостійної суспільної та соціально-побутової адаптації. Перспективами подальших наукових досліджень є оптимізація форм і методів соціальної реабілітації осіб з інвалідністю з метою максимального відновлення соціальних функцій особистості та її соціальної адаптації.

Бібліографія

1. Державна типова програма реабілітації інвалідів від 01.08.2018. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1686-2006-%D0%BF>
2. Загальне положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді від 12.02.2019. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2013-%D0%BF>
3. Закон України Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні від 31.08.2018 № 2961-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>
4. Порошенко, М. А. (2018). Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник. Київ.
5. Положення про інклюзивно-ресурсний центр від 12 липня 2017 р. №545. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#doc_info
6. Положення про навчально-реабілітаційний центр від 16.08.2012 №920. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1502-12>
7. Типове положення про Центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю від 22.01.2019. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1209-16#n15>

References

1. Derzhavna tipova programa reabIIIItatsiyi Invalidiv vid 01.08.2018. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1686->

2006-p [in Ukrainian].

2. Zagalne polozhennya pro tsentr sotsialnih sluzhb dlya sim'yi, ditey ta molodi vid 12.02.2019. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2013-p> [in Ukrainian].

3. Zakon Ukrayini pro reabilitatsiyu osib z invalidnistyu v Ukrayini vid 31.08.2018 # 2961-IV. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15> [in Ukrainian].

4. Poroshenko, M. A. (2018). Organizatsiyno-metodichni zasadi diyalnosti inklyuzivno-resursnih tsentriv: navchalno-metodichniy posibnik. Kiyiv. [in Ukrainian].

5. Polozhennya pro inklyuzivno-resursniy tsentr vid 12 lipnya 2017 r. #545. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-p#doc_info

6. Polozhennya pro navchalno-reabilitatsiyniy tsentr vid 16.08.2012 #920. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1502-12> [in Ukrainian].

7. Tipove polozhennya pro tsentr kompleksnoyi reabilitatsiyi dlya osib z invalidnistyu vid 22.01.2019. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1209-16#n15> [in Ukrainian].

Didyk N. M. The content of social rehabilitation of persons with disabilities in institutions of different types. In our time, increasing the number of people with disabilities is the provision of social assistance and social rehabilitation of this category of persons. These directions are carried out by rehabilitation and social workers. Social rehabilitation (abilitation) aims at optimizing and adjusting the attitude of persons with disabilities to their violations, the situation in the family and society, the education of their skills in self-service, adaptation in the environment. Social rehabilitation of people with disabilities is a system of state, socio-economic, medical, professional, pedagogical, psychological and other measures aimed at preventing the development of pathological processes that lead to disability, the effective and early return of persons with disabilities to society.

International and domestic practice suggests that inclusive education should come in place of the replacement of internally-inclusive education of children with disabilities. Rehabilitation measures in relation to them should be expanded through the development of social rehabilitation, which should begin early enough so that children with disabilities at an early age could maximally develop their natural abilities without leaving the family and, in the future, in time and in the most fully integrated into society.

Social rehabilitation of persons with disabilities is carried out: inclusive-resource centers, educational-rehabilitation centers, centers of complex rehabilitation, etc. The legal and regulatory framework for social rehabilitation is laid down in the Law of Ukraine "On the Rehabilitation of Persons with Disabilities in Ukraine", the Regulations on the Inclusion and Resource Center, the Regulations on the Training and Rehabilitation Center, the Regulations on the Center for integrated rehabilitation for people with disabilities and others. Each institution applies appropriate forms and methods of social rehabilitation depending on the institution's profile and the age of the person with disabilities.

Key words: social rehabilitation, person with disabilities, rehab, social adaptation, inclusive-resource center, educational-rehabilitation center, center of complex rehabilitation.

Отримано 2.04.2019

УДК 51.84: 364.442

К. В. Дубич

kdubych@ukr.net

ORCID ID 0000-0002-7403-9771

К. В. Данилюк

konofr@ukr.net

ORCID ID 0000-0002-1004-6411

СУЧАСНИЙ СТАН РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Дубич К. В., Данилюк К. В. Сучасний стан реформування системи соціальних послуг в Україні. У статті проаналізовано хід реформування системи надання соціальних послуг населенню в Україні. Аналізом виявлено, що впроваджувані в Україні сучасні реформи системи надання соціальних послуг населенню, які характеризуються непослідовністю та безсистемністю, не дають змогу задовольняти потреби осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, у соціальних послугах у необхідних обсягах і належної якості. Нагальною постає потреба в оптимізації обсягів соціальних